

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári, az esetleges reklamaciók pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	4	—
Negyedévre	—	—	—	—	2	—

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Regina sine labe originali concepta, ora pro nobis!

Összülőink szentek és boldogok valának a gyönyörűség kertjében: az ártatlanság ruhája fődé őket, semmi olyant nem ismertek, ami megkeserithette volna életüket. De e paradicsomi állapotnak csakhamar vége lett. Lázadó lett a föld és a törvényszegés következtében kiesett az első emberpár Isten kegyelméből, meg kellett válnia a megszentelő malaszt égi köntösétől és sorsa jelentékenyen megváltozott még az oly javakal illetőleg is, melyek addig az ő természetét csak ennek körén belül tökéletesítették. A tridenti szent gyűlekezet 5-ik ülésében hitbéli határozatként, melybe azonban Máriát belefoglalni szándéka sem vala, kimondja, hogy ama törvényszegés Ádám maradékainak is artott, akikre nézve szintén elveszítette az igazságot és szentséget s átörököltette utódaira nem csak a testi halált és ezzel kapcsolatos büntetéseket, hanem a bűnt is, mely a léleknek halála. Ádám az emberi nem

erkölsi feje volt és azért magába foglalta az egész emberiséget; Isten ugyanis az egyedben a fajt teremtette. Ennélfogva, ha Ádám megtartja az isteni parancsot, áldást hagy örökségül minden emberre, de, mert tényleg megszegte azt, az áldás átokká változott. Megromlott a mag, melyből az emberiség egy szorosan ő szefüggő egészének kellett kifejlenni, azért az egésznek is minden részében romlottá kellett lennie.

Ez rövid története ama bűn kezdetének, melyet akár azért, mert eredetünkkel, természetünkkel együtt öröklünk, akár, mert ugyancsak különös természetű e bűn s forrása a bűnöknek, eredeti bűnnek nevezünk, mely beszennyez minden embert a bűnös Ádamtól való testi leszármazás által. E gyászos örökségre céloz a Zsoltairos: „Ime vétékben fogantattam és bűnökben fogant engem anyám.“ Ezen ő-szövetségi ígéeknek visszhangja szt. Pál tanítása: „Valamint egy ember

által jött be a világra a bűn és a bűn által a halál és úgy minden emberekre elhatott a halál, kibem mindnyájan vétkeztek.“

Az eredeti bűn öröklésének általános törvénye alól egy páratlan kivétel és Ádám gyermekei között minden bűntől menten egyedül áll léte első percétől az Isten egyszülött Fiaának anyja Mária, kihez szólhatott a legfelsőbb Törvényhozó olyképen, mint egykor Asverus király Eszterhez. „Nem halsz meg, mert nem teéretted rendeltetett e törvény, hanem minden egyebekért.“ Ezen isteni döntés hatása az lett, hogy a mint hajdan a Jordán folyónak hullámai megállottak a frígysekreény előtt, úgy állott meg az eredeti bűn folyója Mária előtt, hogy őt el ne sodorja, mig mindnyájan abban úsztunk és azért az ő lelke oly eredeti tisztaságban egyesült ártatlan testével, mint az első emberé a teremtéskor. Ezért Mária

TÁRCA.

A Szeplőtelenhez.*)

(1904. december 8.)

Évezredek komor felhőin által
Mi fény áradt szét pirkadat gyanánt?
Az éjbenjárók boldog ámulással
Köszönték a magasztos látományt.
Kétségb' esés termett a hosszú éjben,
Csak a jók csüggték egy édes reményen
Várván az órát, amely jönni fog,
Midőn a hajnal fénye fölragyog.
És jött a hajnal: bűvös, mint az álom,
Szép, mint a fésző rózsza bibora.
Harmat pihent a szomjazó virágon,
Megzendült a madarak tábora.
Derű, melegség szállt a földre ismét,
Elúzve a fagyasztó éj sötétjét,
Beváltva már a százados remény:
Mindenfelé virulás, égi fény . . .

Te voltál a Hajnal, mely tündökölve
Kikeltél a sötét ég boltira
S lehozad a Napot a pusztá földre,
És tévelygünknek anyja: Mária!
Jöttödre mely, szibbasztó dermedésből
Fölebredett halálos szenderegéből
Az édent vesztett ember s újra él:
Teáltalad munkál, hisz és remél!

S ha fellegek: bűnök és balga gőgünk
Hitünk egét előlünk elfedik
És tévelyegve árnyban vergődünk,
Csillag gyanánt képed megjelenik,
Szemünk a napfényt látni hogyha gyöngö,
Szelid világgal fényed tündököl le,
S mig téged lát borús tekintetünk,
Nem tart soká szomoró éjjelünk! . . .

Most is nehéz kód: kétség éjtszakája
S bűn szennye főd be minden zezugot;
Reménységünknek tépve lombos ága,
Sok szép virágunk porba hervadtott,
Napunk elé zord fellegek vonultak,

Moraja hallik vészhozó viharok,
Bús sejtalemől hajtva reszketünk,
S téged keres a felhők közt szemünk.

... S te ránk ragyogsz mosolygó, szép
[szüggárral,

Biztatva intesz ösvényünkre le;
S im, csillagok virasztó táborával
Benépesítve sorsunk éjjele!
Malaszt-esőnek permetegje hull ránk,
Hajnal fuvalma hívősi órcánk,
Hozván nyíló rózsák lehelletét:
Egy boldogabb jövő ígérétét!

S mig szürkület dereng a néma tájon,
Mégkondul a harangok éreszava,
S hozsánna harsan milliönyi szájon.
Téged diesérve, áldott Szüzanya,
Ki elbukott nemünkéből eredetten
Üdvöt hozál számunkra szüz öledben:
Fogantatástól sirig büntelen,
Te egyedül mindig — szeplőtelen! . . .

Bán Aladár.

*) A Kath. Szemle dec. számából vesszük át e szép költeményt, mely a hónap folyamán rendezendő Immakulata ünnepekön szavalásra igen alkalmas.

a mennyország királynéja, ki előbb nem volt a pokol rabja; ő az isteni kegyelem anyja, ki soha sem volt a kárbozat leánya; ő a bűnösök oltalma, de maga bűnös nem vala soha; ő a rothadástól ment fa, mely a bűnnek férégt soha magába nem fogadta; a csipkebokor ő, kit a bűn tüze nem égetett; a szeplőnélküli szép galamb, a kegyelem gazdag, hullámzó vetésével teli szántóföld; a szép hajnali csillag; ő a kedves hajnalpír, mely a fölkelő napnak örvendés előfutára. Mária azon hajlék, melyet nem későn, hanem korán szentelt meg a Fölséges. Mária azon berekesztett kert, bepecsételt kútforrás, melyhez a kigyó soha sem közelíthetett és mérges lehelete be nem szennyezte. Mária a bűnök özöne fölött lebegő, de soha el nem merülő bárka, Mária azon kívül-belül tiszta arannyal megaranyozott szetímából készített szekrény, mely nem manna, nem a törvényablak, nem Áron kivirágzott vesszője tartására, hanem a mennyből alá szálló élő kenyér, maga a törvényhozó és Jesse törzsből kinövő virág számára alkottatott. A szent Lélek mindezt összegezi így szólva meg Máriát: „Egészen szép vagy én barátom és szeplő nincs te benned.”

Ha a titkos jelenések könyve följegyezi: „Egy nagy jel tűnik föl az égen: egy asszony, kinek öltözete vala a nap, lábai alatt a hold és fején 12 csillagú korona.” — Máriára célozott, mert az eredeti bűn nélkül fogantatott szent Szűz ama jel, mely az ősi bűn átká alatt nyomorgó emberiség között felragyog akkor, mikor az ő kiváltságos állapota szeplőtelen fogantatásában megkezdődik. Azért csak panaszkodják böles Sirák

fia, hogy „asszonytól lett a bűn és miatta halunk meg mindnyájan,” de nekünk okunk van különösen ma örvendezve felkiáltani: egy asszonytól, a szeplőtelen szűz Anyától távol van a bűn és általa élünk mindnyájan. Ugy van. Lelki pusztulásunk nőtől vette kezdetét, lelkünk megmentése is nőtől kezdődött; a halált hozó gonosz lélek beszennyezte Évát, életet hirdető angyal köszönti a szép szűz Máriát; Éva a bűn után nem mér az Úr felé közeledni; Mária, kibén bűn nem vala, az Urat hordozta méhében, a Jeglészízbát a szeplőtelen szűz Anya.

1854. dec. 8., tehát éppen ötven esztendeje, hogy az örök városban a csalhatatlan igazság székén b. e. IX. Pius ajkáról 54 bíbornok, 133 pátriárka, érsek és püspök jelenlétében a bold. szűz Mária szeplőtelen fogantatását hitágazatilag kimondó szavak hangzottak el, az „Ineffabilis Deus“ constitutionak szavai, melyeknek ereje édig hatott, a honnan az azokban foglalt igazság sok ezer évvel előbb kinyilatkoztatott és a szeplőtelen Szűz dicsőségének egyik legfényesebb sugarát arany kalászkokban szórta felénk, hogy míg a hívő örvend azok láttára, addig azoknak fénye nyissa föl a látni nem akaró hitetlenek szemét.

A kath. auyaszentegyház most üli ennek az emberiség életével egyidejű istenileg kijelentett igazságnak dogmák közé iktatása 50 éves jubileumát. Ezen igazság kinyilatkoztatását már az ősi boldogság kertjében találjuk és azután ismétellen följegyezik a szent lapok, de, mint kifejezett hitbéli tételt most ötvenedikszor ünnepejük ily alakban, melyben a régi kinyilatkoztatást az igazság Lelkének veze-

tése mellett az egyház feje előnkbe adta mondván: „Határozzuk, hogy a tan, mely szerint a bold. szűz Mária fogantatása első pillanatában a mindenható Isten különös kegyelméből és kiváltság folytán Jézus Krisztus az ember nem Megváltója érdemeire való tekintettel az eredeti bűn minden szennytől sértetlenül megőriztetett, — Istentől kinyilatkoztatott igazság, melyet, mint ilyent, a hívek erősen és állhatatosan hinni kötelesek.

E határozatilag kimondott igazság az emberiség életével egykorú. Már a bukott emberiség bölcsőjéről, mikor minden helyreállítás lehetetlennek látszék, visszhangzanak a fönséges átalakítást megkezdő isteni szavak: „Ellenkezést vetek közötted és az asszony között, a te ivadékod és az ő ivadéka között; ő megrontja fejedet és te sarka után lesekelkedel”, melyek, midőn a „bűn atyjának“ kigyóját sujtották, tudta meg az ember, hogy ezen asszony a kigyóval nem fog barátságban lenni; pedig abban lett volna, ha ő is örökli Ádám kegyvesztett állapotát, ha ő is bele lesz foglalva az egytetemesség törvényébe.

Avagy, midőn „az angyal bemenvén Máriához mondá: Üdvözlégy malasztal teljes, az Ur te veled, áldott vagy te az asszonyok között“ nem, mintha háromszor mondaná-e: Szeplőtelen vagy Mária, mert az Istennek megszentelő magszija úgy eltart, hogy a bűnnek nem maradt hely rajtad; szeplőtelen vagy Mária, mert az Úr s nem az ő ellensége a bűn van veled; szeplőtelen

Az Immaculata Conceptio ünnepe Rómában 1854. dec. 8-án.

Most, midőn az egyház életében annyira messzeható ténynek, a Szeplőtelen Fogantatás dogmája kihirdetésének ötven éves jubileumát vallásos lelkesedéssel ünnepli az egész világ katholicizmusa, érdekesnek veltük megismertetni olvasóinkkal a Rómában 50 év előtt lefolyt ünnepeket.

Tesszük ezt pedig derék egyházi lapunknak a Religiónak 1854. dec. 24. száma nyomán, melyben a lap akkori szerkesztője Danielik József a L'Univers után ismertette meg olvasóival a Rómában végbement ünnepet.

A közleményt egy kissé átdolgozva íme közre adjuk.

Az ötödik században, 431-ben jun. 21-én Ephesus városában a lakosság között nagy nyugtalanság uralkodott. Kétszáznál több püspök gyűlt össze, hogy megvizsgálja Nestorius tévtanát, melyben tagadta szűz Máriának istenanyai címét. A város lakói a gyűlés színhelye körül csoportosulva türelmetlenül várták a gyűlekezet határozatainak eredményét. Az ülés reggeltől napnyugtáig tartott s ezen idő alatt a hívők lelki szorongásait mísem csillapíthatta le. Némelyek buzdón imádkoztak, hogy Nestorius kárhóztassék, mások türelmetlenül várták a távozó püspököket, hogy annál hamarabb tudhassák meg az eredményt. Végre a gyűlésnek vége

volt. A zsinat kimondotta, hogy Mária Istenanyjának címzendő. Leirhatatlan öröm fogta el a nepet. Az egész várost kivilágították, feldíszítették; tüzeket gyújtottak nyilvános tereken s a távozó püspököket örömszaj közepette kísérték lakásaikra. — Ilyen volt az ötödik században egy nagy város népének hite s Mária iránti tisztelete és szeretete.

Róma 1854. dec. 8-án hasonló lelkes örömeink és ünnepeink volt tanuja. A XIX. század oly ünnepet szült, melyet nem kevésbé tesz magasztossá fiainak hite s kegyelete a menyország királynéja iránt. A nevezett napon Rómába épp oly nagy számba gyűltek össze a püspökök, mint annak idején Ephesusban. Gyűlésük célja hasonlóan Mária egyik legdicsőségesebb kiváltságának kihirdetése volt. Valamint Ephesusban, úgy Rómában is az egész ker. népség nyugtalanságban s aggodalomban volt, könyörögven az Istennek, hogy esdő szózatát meghallgassa s hogy Mária minden szennynélkülinek és szeplőtelennek nyilatkoztassék az ő fogantatásában.

IX. Pius pápa személyesen elnökölt a bíborosok, pátriárkák, érsekek és püspökök gyűlekezetén.

Kétszáz püspök a világnak minden részéből, Chinából, Amerikából, a messze szigetekről vett részt a gyűlésen s mintegy háromszáz minden rangú, című, díszöltözötű főpap alkotta a környezetet.

Mily gyönyörűség lehetett Konstantin nagy

lépesőzetén lemeneve látni ezt a magasztos páratlan körmenetet! A szentek litániáját a Sixtina kápolnában kezdték énekelni s folytatták menet közben a királyi téren a bazilika oszlopzata s nagy hajoja felé. Roppant néptömeg tolongott, hogy szemlélhesse az egyház főpásztorainak elvonulását s elfogadja az egyház fejének áldását, aki a hitatos elmélkedésbe merülten, imádkozva haladt előre; ajkain szemeiben öröm sugárzott. A menet az első pápának régi szobra előtt vonult el; s az első pápa szobra mintegy üdvözölni látszott 259-ik utódját, a dicsősen uralkodott IX. Pius, tekintélyének s erényeinek örökösét.

Midőn a pápa helyet foglalt trónján, a bíborosok, érsekek, püspökök s a főpapok rendre járultak hozzá engedelmeségüket nyilvánítani. E hódoló főpapok közt távoli világrészek főpapjai, az összes európai kath. államok püspökei, sőt a ref. Anglia, az ev. Poroszország, a kalvinista Holland fiatal hierarkájának főnökei is ott voltak; birodalmak, királyságok, köztársaságok fogtak itt kezét, csak Oroszország nem volt képviselve. Az egész világ jelen volt tehát, hogy megünnepelje a menyország királynéjának diadalát, csupán az autokrata birodalma, Oroszország, mely kiválólag igényli magának az ortodoxsz címet, nem volt képviselve e ragyogó gyűlekezetben.

„Reméljük, hogy Az — jervezi meg a L'Univers — ki a szt. írás verszi szerint oly erős, mint a csatarendben felállí-

vagy Mária, mert minden asszony között, még az eredetileg igazságban és szentségben teremtett Éva fölött is áldott vagy.

Lám a kinyilatkoztatás lapjain hol vannak a Mária szeplőtelenességét, büntől való mentességét magukban foglaló termékeny magvak, melyekből ötven évvel előbb amaga egészében fejlett ki a sok századon keresztül előkészített dogma, mely a költő eme szép szavaiban is kifejezést nyerhet:

„Tiszta vagy te (Mária), mint a harmat, mely az égből
[gyöngyözött;
Sérthetetlen lilionként álloz a büntövis között!”

Mily korszerű volt a szeplőtelen fogantatásnak hitcikkelyek közé való felvétele éppen akkor, midőn egyre mindenbontan megújul a sáttannal a háború és tart, míg eljönnek a hamis próféták napjai. De azért csüggedésre nincsen ok: „Uj háborút tervez az Ur, az asszony kezébe fogadatni Sissara.” Az erőszak, tévely, erefűcség ellen az ördög hatalmával szemben ott van Mária, ki „gyönyörűsége és ékes, mint Jeruzsálem; rettenetes, mint a táborok elrendezett serege.”

Dr. Vass Albert.

Szeplőtelen Fogantatás.

Irta: Szporni János.

Körülvesz bennünket a világi élet zürzavara. Mintha megváltozott volna az emberek szívének verése. „Ami beelőlt boldogság, volt: a családi együttlét, a meleg tűzhely, Isten teremtett világának nyugodt szemlétele és a szívbeli öröme annak szépségei. Isten és a jó emberek tettei fölött, ez most unalom. Helyébe az ideges zaklatottság lépett, a mely képzeletünket pillanatról-pillanatra másfele úzi; a mely pereről-perere más izgalmat követel.

tott hadsereg, megemlekezik róla a nagy csapás napján.”

A horák eléneklése után megkezdődött a szent mise áldozat s az egyetemes törvény nagy-papja az oltár felé indult, hogy bemutassa az imádozó áldozatot.

A szt. evangélium, a szt. liturgia szentesítette két nyelven, a latin és görög nyelven, s a pápai mise alkalmára előlöt két módon énekeltek. Ez volt az oly türelmetlenül várt pillanat, mely öröktől fogva volt kijelölve a Magasságbeli irlgalmasságának határozataiban.

Minden szem a pápa trónja felé volt irányozva; ünnepélyes esend állott be az egész gyülekezeten; minden szív ég felé emelkedett. Az egyetemes egyház öt főpásztorát bizta meg, hogy Jézus Krisztus helytartójának trónjához közelvedve esedezenek, hogy végre eleget tegyen a ker. nép hódolatának s határozza meg, hogy a hit Máriaának szeplőtelen fogantatása iránt a kath. vallás dogmája.

A pápa meghallgatta az esdeklést, mely oly kedves volt szívének s oly megegyező saját kegyeletével, s kijelentette, hogy még egyszer kívánja segítségül hívni a Szentlélek világosságát s tanácsot kérni az Isten akaratától. Ekkor térdre esett a nélkül, hogy trónját elhagyná s utána az egész egyház leborult; Öszentesége megkezdé a Veni Creator-t, melyet a papság s a hívek roppant serege énekel el. A himnusz után a pápa elénekelte az oratot s azután mintegy

Mit keres ebben az izgatottan lüktető világ-életben az egyház kijelentése, amit ötven év előtt, — azt mondanák, hogy nagy garral tett olyan gondolat fölött, mely senkit sem foglalkoztat. Elhangzott idegenül, érdeklődést nem kelte, mint a tompa, rossz akusztikájú teremben a hang.

Ötven év óta a világ akusztikája nem javult és az egyház megismételni készül kudarcát, ünnepelni akarja dogmájának ötven éves jubileumát. Ki fog rá hallgatni? Ki törődjék túlvilági misztériumokkal? Ignoramus et ignorabimus. Ne vesztegessük a tehetséget és az időt, ismerjük meg inkább a megismerhető valóságokat, állampolitikai és természeti törvényekben és számlási formákban kifejezven, használjuk ki azokat.

Hanem csupán erre vetvén ügyet, nem tünk-e, vagy nem tűnt-e el az „egésznek fejlődése” mellett talán minden egyesnek egyéni boldogsága? Követelik, hogy ne vegyek el a költészetet az emberek gondolkodásából és szívéből, mert nekikül nincsen belső érzelem, nincsen a szív belső életében boldogság és megnyugvás. Mi követeljük, hogy ne vegyek el tőlünk a legmagasabb költészetet, a mi ideális költészet és realis valóság együtt: ne vegyek el vallási eszméinket, érzelmeinket és ünnepeinket. Ez a mi igazán nemesítő, mert nem tévedő költészetünk, mellyel az élet zajából egy-egy pillanatra, vagy egy-egy órára lelkükbe vonultak apánk a hajnal es est óráiban, a vasárnapok és ünnepek idején jellemüket acélozni, szívüket nemes érzésekre lágyítani.

Volt egy ünnepe eleinknek, amelyet megszenteltek egyházi kezdeményezés és elrendelés nélkül. Sövärgás és önfelédit esodálat volt e napnak uralkodó érzelmé. Valamit tiszteltek, a mi nekik kívánatos, de elérhetetlen; valaminek örültek, ami elérhetetlen vagy letére. Egnél mégis teljesedett. Egészen szépek, tisztának, kedvesnek lenni Isten előtt: ez volt lelkük sövärgása. De ez az ősi bün és következményei miatt nem teljesülhetett. Nyögjük a bűnnek és vétkek hajlamoknak átkát. Ekkor elénkbe tárul a Titkos Jelenések látomása: Mulier amicta sofe.

50000 hívó jelenlétében pápai süveggel fején megkezdé a határozat olvasását amaz ünnepélyes, esengő, édes és fenséges hangon, mely szavának rendkívüli hajjt köleszöngött. A Szent-Háromságnak, szent Péter és Pál apostol segítségül hívása után, azon pillanathban, midőn a szeplőtelen fogantatásra vonatkozó pontra ért, szava gyöngébb lett s midőn a definimus, decretamus et confirmamus szentséges szavakat kimondotta, benső megindulása, könyei szavát felbeszakították s kénytelen volt megállapodni s letörölni könyeinek árját, mely szeméit elborította.

Később ismét megerősödött s tekintélyes hangon folytatta az olvasást. Szíve ajkán volt; a hallgatók nem tudták vajjon szónokol-e vagy olvas, szava annyira lelkesült és megindító vala: érezték, hogy a kereszténység atyja, Máriaának hódoló fia, az egyháznak legfőbb pásztora s a vallás esalhatatlan bírója együttvéve szólnak, vagyis inkább, hogy isteni szellem az, mely szája által nyilatkozik s mely az igazság oktatójának orákulumával Mária iránt gyöngéden hódoló szívének érzelmeit elegyíti. Megindulása újra felédit, midőn kijelentette, hogy a szeplőtelen fogantatásban való hit az egyháznak mindenkor hite vala, következéleg azt az egyháznak minden fia vallani köteles; majd megállapítván a büntetéseket, melyek az ellenmondókat érik, felemlítette a hálákat, melyekkel tartozik Isten szent Anyja iránt, a reményeket, melyeket pártfogására alapít

Asszony, akinek öltözete a nap, lábai alatt a hold, fején tízenkét csillagos korona.) Ez a Szeplőtelen Fogantatás, a mindenkoron szeplőtelen Szűz, a bün nélkül fogantatott szűz Mária, akinek keresztény eleink hazánkban is évszázadok óta önnön maguktól ünnepet szenteltek és lelkük tekintetét Reá szegezvéen, mintha nekik is látomásuk volna, énekeltek: Tota pulchra es Maria et macula originalis non est in Te. Egészen szép vagy Mária, eredeti bűnnek szentnyene nincsen Tebenned.

A Szeplőtelen Fogantatás dogmájának kihirdetésével együtt annak ünnepe is ötven év előtt pápai szavával szentesítette IX. Pius, jubileumát tiszteljük mi.

Vane jelentősége a Szeplőtelen Fogantatás igazságának és ünneplésének? Hogyan lehetne jelentőséget magunkra nézve hasznosítani?

A keresztény erkölcsös élet: a szabadakarat és az isteni malaszt együttműködése. Ez életnek célja: tetszeni Istennek. Indítója: Istennek szeretete, amelynél fogva tesszük, ami kedves Öneké. Foglalatja: a büntől való szabadság és az erény. Létrehozója ez életnek: Istennek malasztja, amely bennünk világoztólóg, serkentőlóg, elevenitőlóg működik, és a mi akaratunk, amely a malaszt sugalmazásának tökéletesen engedelmes.

És e keresztény életnek tökéletes diadala, teljesen szép eszmenye a szeplőtelenül fogantott Szűz Mária.

Mióta Jézus Krisztus kijelölte a célt, lelkünknek föltárta a magas tökéletességet, a melyre elmenket és életünket irányitanunk kell; a mióta kimondotta: Legyetek tökéletesek, miként Isten, a ti mennyei Atyátok tökéletes; — azóta Jézus Krisztus hívei a leggyöngédebb érzékel bírtak a szív artatlan tisztasága iránt és a leghathatósabb sövärgással ragadították az erényekre. Minél szentebb volt a kor, annál nagyobb volt benne a szív szeplőtelen artatlanságának tisztelele és értéke. Legszenlebbek voltak az első keresztény századok. És ekkor az újonnan megkeresztelteket fehér ruhájukban, mint

1) Apocalyp sis. 12. 1.

az egyház s a társadalom szenvedésének enyhítése vegett, s a szerenesét, melyet érez felmagasztalva dicsőséget Annak, kit ő mindenkor annyira szeretett, s kinek közbenjárásából származnak minden jök s minden égi adományok.

Alig hangzott el Jézus Krisztus helytartójának ajkán a Szentlélek világosságának s szeretetenek segítségül hívása, azonnal minden ajkunk megzendült s mintegy ötvénezer embernek öszszetett egységes szózata szállott az ég felé. Hasonlóképpen alig kezdte meg a pápa a Te Deum-ot, visszahangzott ez is az egész bazilikában.

A Te Deum után megáldotta a pápa azt a finom aranyból készült s drágakövekkel ékesített ragyogó koronát, melyet körmenetileg vitt el a Madonna számára s sajátkézileg tette fel az ég és föld uralkodónőjének fejére a hadakozó s diadalmaskodó egyház összes képviselőinek jelenlétében.

Ebben a feledhetetlen ünnepségen szível-lelekkel vett részt maga a nép is.

Az egész város Máriaának emelt templomává változott. Az ünnep előestéjén, az eső és zivatar ellenére is millió meg millió fény üdvözölte a következő nap hajnalpirját és az ünnep estéjén a város a szó teljes értelmében tűzváros volt; minden erkély, minden ablak, minden homlokzat lámpákkal volt ellátva. A város nagy utcái, a korzó, a pápai út, a Ripetta úszni látszóttak a világosságban, a köztetek, műemlékek, templomok esupa tűz valának.

egből megjelent tiszta jelenségeket, úgy tisztelték és fogadták. Áhítattal tisztelték bennük az ártatlanságot, mert lelkük szeplőtelen, minden büntől tiszta és ártatlan lett, megmosva az Údvözítő elő vizében a keresztség szentségében. — Tisztelettel csokolta Leonidas vértanu bölcsőben szunyadó gyermekének mellét, mint a Szentlélek tisztaságos templomát. A katakombák kepei, az egyház szertartásai, himnuszai, megmaradt beszédei tanubizonyosságai annak, miként epedtek, sóvárogtak a lelki megtisztulás, a lelek tisztasága, büntelen ártatlansága után. Kívánatos volt nekik a szív ártatlansága, náluk teljesebb, a mit a Szentírás mond: Oh mily szép a tiszta nemzedék fenyege, halhatatlan annak emlékezete, mivel mind Istennél, mind embernél ismeretes és kívánatos. Óhajtották azt, mivel kedves az Istennek és bánatos lélekkel gondoltak arra, hogy egészen tiszta még sem lehetett egyikük sem, mert már származásukat beszennyezi az eredeti bűn.

Mi az eredeti bűn? Titokzatos dolog. Minden hittudós belefog magyarázatába, de egyik sem jut tovább a valóságnál. A valóság az, hogy őszeleink vétke miatt mindnyájan bűnben születünk. — tanítja szent Pál. Valóság az, hogy természetünknek fogva hajlandóbbak vagyunk a bűnre, mint a jóra, — ezt érezzük mindnyájan, érezzük és kifejezték a pogányok, megerősíti a Szentírás, hirdeti az egyház.

Istennek igazságossága rendelte úgy, hogy bűnben születünk. Mennyi bánkódást szerzett ez az első keresztenyek érzékeny szívének, hogy nekik, kik Istenhez annyira vonzódtak, éppen mindjárt születésükkor Isten szeretetétől, tetszésétől, Istennel való felsőbb és szent összeköttetésüktől elszakadva kellett lenniük.

Isten ítélete, a kinek rendelkezései a látható gabonaszemek csirázásában is láthatatlanok, a látható csillagok járásában is megfoghatatlanok, — ne csodáljuk tehát, hogy titokzatosak azok láthatatlan lelkeink pandozásában, — Isten ítélete úgy végzte, hogy az eredeti bűn miatt a test vetkes kívánságai felé hajolnak.

Mennyi sajnálkozást okozott ez a keresztenyek szívének, a kik óhajtották, hogy minden cselekedésük közben Istent lássak lelkük szemével és mindent úgy tegyenek, hogy Neki tessenek.

A kapitólium és a színházak teljes világosságban üdvözöltek a római nép nevében a meunországi királynéjának diadalát. Mindenütt diadalívék, Mária kepei, tiszteletére készített feliratok, főleg pedig a jelző: *Maria sine labe originali concepta.*"

Roppant néptömeg vonult végig az utcákon, piacokon s főleg a szent Péter téren, hol a templom kupoláján ragyogó korona tündököl. Úgy látszik, hogy különös isteni Gondviselés örködött, hogy a kivilágítás így rendkívüli fényt nyerjen.

Egyetlen fekete felhő, mely az égen volt látható, mintha emlékeztetni akart volna az előestén és éjjelen tartott esőzésre és zivatarra, mely árnyékot vetett a kupola mögé, melyen csodálatosan tükröződött vissza az égő korona, melyet az örök város a világ királynőjének felajánlott!

„Oh éj — kiált fel a szemtanú — sokkal szebb mint a nap! Menyezete a világosságnak, meggyújtottuk a mi Anyánk ünnepének megvilágítása végett. Mennyei fejedelem asszony! nyújthat-e meg a föld neked szebb koronát?"

Végül az író elragadtatással beszél Franciaországról, mint Mária országáról, amely ez emlékeztetés ünnepén tüntető lelkesedéssel vett részt. „Ezernyi minden rangú, nemű s korú hívek képviselték a francia nemzetet ezen egészen kath. nép között.” Majd tovább:

... a francia tiszték és katonák minde-

De ha az eredeti bűn és következményei miatt bánatosak voltak, Mária gondolván megvigasztalódtak. Ha önmön állapotokra tekintve szomorúsággal elfogódtak, — Isten Anyjára eszmélve megnyugodtak. Megbékültek a gondolatban, hogy van mégis valaki az emberi nemből, a kinek eredete ment a büntől, a ki egészen kedves az Isten előtt, mert az eredeti bűnnek szennye nincsen Ő benne.

Isten előre látta a boldogságos Szűz tökéletes erényeit és azokért Fia anyjának választotta Őt. Mivel pedig szentségéért már ki volt jelölve a második isteni személy anyjának, megőrizte tehát az eredeti büntől, hogy Fiának méltó Anyja lehessen. Minket Krisztus érdemeiért megtisztít a keresztség szentségében, — Mária bűn nélkül is született; minket megszentel a keresztségben, mert akkor a Szentlélek csodálatos módon lelkünkben lakást vesz, — Mária létezése első pillanatától meg volt szentelve, az Úr volt vele, malasztal volt teljes, mert Ő mindenkoron szeplőtelen s az eredeti bűn hozzá nem férkezett. Őt a megszentelő malaszt birtokától soha meg nem fosztotta.

Egyetlen kiváltság az emberek közötti a legnagyobb kitüntetés, mert az angyal is ezen tulajdonságával szólítja és köszönti Őt: malasztal teljes, az Úr van teveled.

A többi ember nem malasztal teljes, mert csak a keresztség által leszünk a malaszt részesei és csak a keresztség után van különösen velünk az Úr.

Az angyal köszöntését követték az első keresztenyek üdvözítő szavai, a kik Mária leginkább mindenkoron való szeplőtelenességét és isten-anyai méltóságát magasztalták dicserő énekeikben. Örültek ugyanis, hogy Isten legalább az egy Szűz Máriaiban teljesen megdicsőülhetett, mert Őt az eredeti büntől is megmentette.

Üdvözlely, ki helyetünk is tiszta voltál, mondja az egyik himnusz: üdvözlely, mivel Isten tisztaságos Fia egészen tisztának talált, mert nem érint Teget semmi véték; méhéből született tehát, hogy vétkeiért megtisztítsa Benne hívő lelkeket.)

1) Offic. Eccl. Graecae Ode VII. 9. Julii.

nütt megjelentek s ezen önkéntes hódolat bizonyára többet jelentett, mint a szolgálat s fejelem nevében megparancsolt hódolat s összejövétel. . . . Igen, nagy öröm és vigasztalásra, nagy reményre jogosított fel ennek látása, hogy a szent város összes kivilágításai között a francia hadsereg által rendezett kivilágítás a legkitünőbbek köze tartozott. . . . A francia nemzet nem engedi magát fölülmulni, midőn annak tisztelete forog fenn, kit az védőjének és királynőjének vall.

Mekkorát változott a világ ötven év óta. Ha most látja esetleg L'Univers írója a franciaországi állapotokat, keserű esalódás éghet lelkében.

Dec. 10-én egy másik ünnep foly le Szt. Pál templomában; e napon szentelte fel a pápa a nemzetek apostolának bazilikáját. Ugyanaznap estéjén az építészeti akadémia ünnepi ülést tartott a kapitólium nagy tanácstermében és ez alkalommal Wiseman biboros szónokolt a meghatározott hittitok ügyében; 11-én a szeplőtelen fogantatás akadémijára hirdettet ülést a sz. apostolok templomában.

Több templomban három napig tartó ajátosságok voltak.

A Rómában megkezdett fényes ünnepségek azután folytatódtak az egész világon.

Kegyelmet találtál Isten előtt, minden fölött fenyeset; kegyelmet találtál Isten előtt, egészen teljese; kegyelmet találtál Isten előtt, születésed után is örökösét.)

Oh boldogságos Szűz, mert soha nem voltál Istentől elszakadva, miként mi, kik bűnben születünk és bűnre hajlunk; áldott volt a születésed, szent az életed, boldog az Istennél égi dicsőséged.)

Egnek csillaga, tisztább a napnál; rózsá tövis nélkül; tisztaságos galamb; csillogó harmategepp, a melyben visszaragyo a nap: ilyen hasonlatokkal és képekkel illették a keresztenyek kezdetül fogva Mária. Megtörte a paradicsomi kígyó fejét, a kinek követelése rajtunk az eredeti bűn. Nála hiába volt minden követelése. — Ő szerencsés föld, hogy mégis termett Istennek egészen kedves szép virágot; ő megvigasztalódott emberiség, hogy van mégis tagja, a ki egészen szeplőtelen; Ő az, édes Anyánk mindnyájunknak, mert anyja Jézus Krisztusnak, a kiben mindnyájan újra születünk.

Jertek, keresztenyek, csodálva szemléljük őt; jertek a meglepetéstől elmerengő szemekkel látni a képet, a melyet szent János szeret titkos jelenéseiben: *Mulier amicta sole* . . . Asszony, a kinek öltözete a nap, lábái alatt a fogyatkozás jelképe, a hold, mert diadalmaskodott minden lelki fogyatkozás fölött, diadalmaskodott származásunk vétke, az eredeti bűn fölött is. Diadalát a hála, öröm és boldogság leirhatatlan arckifejezésével jelentette ki Lourdesban, a pyrenei hegyiség egyik barlangjában, a hol egész túlvilági szépségében megjelent az egyszerű és ártatlan Bernadettenek és magát így nevezte: *En vagyok a Szeplőtelen Fogantatás*. Emeljük tisztelettel Hozzá elmenket és szívünket és feleldjük minden bajunkat, a míg őt szemléljük, miként a gyermek meglepetten felejtí sirását, ha hirtelen valami szépet lát.

Egészen érzékföltűti szépséget és diadalt, igazságot és csodálatosságot, vigasságot és vigasztalást, örömet és jól eső boldogságot kell éreznünk, midőn a boldogságos Szűz szeplőtelen Fogantatásáról gondolkodunk.

De úgy látszik korunkkal együtt mi magunk is messze elmaradtunk ősünk nemes lelkületétől. Nem érezzük elegendő a szív ártatlanságának értékét, nem becsüljük elegendé Istennek megszentelő malasztját. Ennek az érzéketlenségnek végére kell járnunk; fogékonyabbá kell tennünk szívünket Isten tetszése iránt; nagyra kell becsülünk kereszteny voltunk igazi értékét, ami a szív tisztasága és Istennek megszentelő és segítő malasztja.

Aki a szépművészetekkel foglalkozik, érzelme és izlése finomul. Tiszteljük a szeplőtelen fogantatott Szűz Mária, mivel egészen szép, teljesen tiszta, malasztal teljes, — és át foghatni bennünket a szív tisztaságának becsülése, az isteni malaszt megőrzésének figyelmes gondossága. És a mit oly sokan sietnek elveszteni, óvakodni fogunk elveszteni lelkünknek e kettős istenes ékességét, hogy a Szentírás szavai szerint, koronázottan örökké diadalmaskodjunk, a fertőzetlen viadalom jutalmát megnyerve.

Van tehát miért imádkozunk e jubileum közeledtével, hogy a Szeplőtelen Fogantatás szemléletéből kereszteny eleink példája szerint magunkba leheljük e misztériumnak nagy jelentőségeit és ha már egészen tiszták, malasztal teljesek nem lehetünk, keljen szívünk bűnbánatra és tevékeny vágyakozásra az erény és a tökéletesség iránt.

Mert ahhoz a Szentlélek különös kegyelme

1) S. Sophron. Orat. in Annunt. Virg.

2) Perrone de Immaculata p. 13.

szükséges, hogy szűz Mária szeplőtelen Fogantatásáról szívünk elragadtatásával gondolkodni tudjunk. A költő is csak akkor merül el az érzéket meghaladó magasabb eszmei szemléletébe, a zeneszerző akkor mélyed a csodálatos harmóniákba, ha szívüket a művészet különös ihlettséggel megilleti.

Mi nekünk ennél is több szükséges. Mi a természet fölötti világnak, az érzékekkel, a testtel ellentétes világnak egyik titkáról gondolkodunk és kívánjuk, hogy e közben ne maradjunk érzéketlenül; mi látni óhajtjuk „az isteni kegyesség hozzánk való leereszkedésének” egyik meg nem fogható, de szépségében és vigasztalásában elragadó miszteriumát, és kívánjuk szívünk szeretetével fölfogni azt, aminek elmenkkel csak a hihetőségét érthetjük.

Erre nézve a szív meghatottságánál, természetes érzelmeinél többre van szükségünk. Kérjük ez ünnepeken szívünk és templomaink rejtekében és igazságában a Szentlelket, hogy a kit Ő a napnál ékebbé tett, tisztult lélekkel tudjuk tisztelni, szeretni és hirdetni Őt, Jeruzsálem dicsőségét, a választott nép örömet és legfőbb tisztességét, a bűnösök szószólóját, hogy könyörögjön érettünk Urunk Jezus Krisztusnál.

H I R E K.

— **Lapunk mai számát az Immaculata** jubileumának szenteltük. Igyekeztünk idevágó közleményekkel kielégíteni olvasóink jogos vágyait. Vezető cikkünk lapunk olvasói előttől ismert kézből származik, nem szükséges a figyelmet külön felhívni rá. Második cikkünk szerzője most mutatkozik be először lapunk hasábjain olvasóink előtt s meggyőződésünk szerint cikkével mélyes eszmélkedésre nyújt alkalmat. Tárcaorvátunk egy ünnepi versen kívül elmúlt idők lelkesedését, rajongó ünneplését eleveníti fel, egy krónikás cikkünk pedig az Immaculata dogmája kihirdetésének hazai módosait tárja olvasóink elé.

Fogadják ez emléklapot tőlünk szívesen, mi lelki gyönyörűséggel faradtunk összeszerkesztésén.

— **Teljes búcsú december 8-án.** X. Pius pápa Ő szentsége a magyar püspöki kar kérésére teljes búcsút engedélyezett azoknak, akik a Szeplőtelen Fogantatás ünnepét megelőző három napon az esti isteni tiszteleten részt vesznek, töredelmes szent gyónásukat ezen alkalommal elvégzik és az ünnepen magán a szent áldozáshoz járulnak. Püspöki székhelyeken teljes búcsút nyerhetnek azok is, akik az ünnepen a püspöki misén jelen vannak és az Ő szentsége felhatalmazásából kiosztott pápai áldásban részesülnek, ha töredelmes szentgyónás és szentáldozás után az anyaszentegyház terjedéséért és felmagasztaltatásáért, a békeség ajándékáért, a hitben tévelygők és a bűnösök megtéréseért a szent Atya szándéka szerint imádkoznak. Ezeket püspök urunk Ő méltóságának az Immaculata ünnepségekre vonatkozó XI—XII. sz. körleveleiben foglalt utasításoknak kiegészítéseképpen közöljük azokra való tekintettel, kiket az ünnepségek ügye közelebről érdekel. Városunk különben, mint püspöki székhely lelkesülten és gazdagon veszi ki részét a jubileumi ünnepségeknek nemcsak fényéből, de lelki javaiból is, mint az alább közölt programokból láthatjuk.

— **Immaculata ünnepek** A szeplőtelen fogantatás jubiláris ünnepségének sorrendje a székesegyházban: December hó 4-én (vasárnap) d. e. 10 órától kezdve a legméltos-

gosabb Oltárszentség nyilvános imádságra kitétetik. A kitétel után közvetlenül szentbeszéd. Délután 5 órakor Lítania, szentbeszéd, Szent-ségbetétel. December hó 5-én délután 5 órakor Szentségkítéttel Lítania, szentbeszéd. December hó 6-án d. u. 5 órakor úgy mint 5-én. A délutáni három szentbeszédet fűző Lollok József lázárta atya tartja. December hó 7-én d. u. 3 órakor ünnepélyes vespernye, utána gyóntatás. December hó 8-án reggel 6 órakor ismét gyóntatás, 8 órakor ünnepélyes nagymise közös szentáldozással. A nagymise végén a pápai áldás kiosztása. 11 órakor a Mária-kongregáció ünnepélye a főgimnázium dísztermében. Délután 4 órakor a Mária-kongregáció zászlajának szentelése, szentbeszéd, tagfelvétel a Mária-kongregációba, ünnepélyes körmenet a templomban. Az egyesületek és társulatok felkértenek, hogy december hó 8-án a reggel 8 órakor tartandó szt. misén, valamint a délutáni ünnepélyen és körmeneten jelenjenek, zászlóikkal szíveskedjenek megjelenni. December 7-én dében és este „Urangyala” után a harangok egy negyed órán át meghuzatnak.

A gyulafehérvári r. k. főgimnázium Mária-Kongregációja 1904. december 8-án az Immaculata felszázados jubileuma alkalmával zászlószenteléssel egybekapcsolva felvételi ünnepet tart a következő sorrendben: Déléltől 11 órakor iskolai ünnep a főgimnázium tornacsarnokában*) ezen műsorral: 1. Salve Regina coelitum — Mohr Józseftől. Éneklé a főgimnázium négyes szólamú vegyeskara. 2. Ünnepi beszéd. Mondja Kárpiss János főgimn. tanár. 3. Oh Szűz Anyánk hozzád sietnek — Kecskéstől. Éneklé a vegyeskar. 4. A boldogságos Szűzhöz — Kemenes Ferentől. Szavalja Réti János III. o. t. 5. A Mária-kongregációk. Ismerteti Duduc Zoltán VIII. o. t. 6. Ave Mária — Edenhofer után, kiadta az országos Ceilliaegyesület. Éneklé a vegyeskar. 7. A magyar zászló — Fejér Gerő dr., főgimn. tanártól. Szavalja Majláth Ferenc VIII. o. t. 8. Szózat a dalhoz — szövege Csóka Elemértől, zenéje Resch L. György főgimn. énektanártól. Éneklé a vegyeskar. Délután 4 órakor zászlószentelés és a jelöltek felvétele a székesegyházban. A felavatás és zászlószentelés szertartásait székhelyi Majláth G. Károly gróf, erdélyi püspök úr kegyelmes főpásztorunk végzi. Zászlóanyja — özv. Majláth Györgyné Ő excellenciája. A szentbeszédet mondja Zomoró Dániel székesegyházi kanonok. A szertartások végzése alatt válogatott Mária-énekeket ad elő a főgimn. ifjúságvegyes-kara Resch L. György székesegyházi karnagy vezetésével.

Az oláhlaposbányai r. k. hitközség fiatalága a Szeplőtelen Fogantatás hitcikkelye felszázados jubileuma alkalmával december 8-án d. u. 5 órakor az állami iskola nagytermében, a szegény tanulók felruházására színi előadást tart. Színe kerül: Felsőzázad határain. Ünnepi kép. Két szakaszban. Irta: Erdősi Károly.

A esiksomlyai két tanintézet ifjúsága a szeplőtelen fogantatás kihirdetésének 50-ik évfordulóját, f. év dec. hó 8-án kiváló módon fogja megünnepelni. A 10 órakor a szt. Ferencrendiek templomában tartandó ünnepélyes szt.-misén a tanítóképző növendékei — mintegy 40-en — éneklék a szt.-mise állandó részét a „Missa de Angelus”-ból, vagyis a X. Pius pápa által mintául kijelölt és a szt. városban f. évben tartott ünnepélyeken 1000 ének által bemutatott tradicionális körlist. A gimn. énekkar ellátja a változó miserészeket

*) A segítő egyesület javára minden kis adományt köszönettel veszünk.

műnekekkel részint harmonium, részint zenekísérettel és a capella.

— **Oltárszentelés Gyergyó-Ujfaluban.** Lélekemelő és feledhetlen ünnepe volt a gyergyóújfalvi hitközségnek november 21-én. E napon ünnepelte a Bold. Szűz Mária — mint a templom védőszentje — bemutatásának emlékünnepét, a mely alkalommal két újonnan felállított mellékoltár, sok csinos miseruha és egy szép zászló is felszenteltetett. — 80 éve, hogy e nagy templomnak hatalmas falai e két oltárra várakoztak. A Gondviselésnek csodás módjai, Jézus drága Szíve és Páduai Szt. Antal közbenjárása kijelölték a helybeli lelkes előtt az utat, a melyre lépve a 80 esztendő óta üresen álló falakat ma „Jézus Szt. Szíve” és „Páduai Szt. Antal” oltárai ékesítik. A magasztos fölszentelési szertartást Főtisztelendő Ferenczi Károly főesperes, a kerületi papság teljes számu fényes segédletével végezte. Örömkönyűt ült az óriási számban összegyűlt buzgó hívek szemében már e lélekemelő szertartás kezdetén, a melynek végzetével a főesperes gyönyörű szép szavakban köszönte meg, a két nemes szívű adakozónak: Simon Ignác és Mihálydeákpál Jánosnak bőkezű adományát, melylyel a két díszes oltárt felállították. S buzditotta a híveket a legszentebb Szív szeretete és Páduai szt. Antal tiszteletére, kiemelve, hogy az Istennek tett adomány ezerszeresen meghozza gyümölcsét. A szentmise végével Török Ferenc csomafalvi pleb. lépett a szószékre és gyönyörű beszédével tetézte az ünnep magasztosságát. Mindezek után Várterész Antal vendégszerető asztalánál fényes ebéd tartatott. A legelső pohárköszöntő az események hatása alatt Püspök úr Ömeltőségára Várterész Antal mondotta: párhuzamot vonva Jézus szerető Szíve és Erdély szerető szívé főpásztorra: Páduai Szt. Antal jótéteménye s apostoli főpásztorunk jótéteményei között. Ezután még számos szép köszöntőben fejtették ki az áldozatkészégnek jótékony hatását és ily módon való megnyilatkozását. Ha jézusi szeretettel közeledünk a szívekhez, örömmel teszi fil-lereit a szegény is Isten dicsőségére!!!

— **Népszerű előadás.** A mint már lapunk multkori számában jeleztük, a Kath. legényegyesület az idén is folytatja a tavaly megkezdett nagyszerű népszerű előadásait. Vasárnap nov. 27-én volt az első s szinte fölőleges mondanunk, hogy milyen sikerrel. A mit a tavaly elmondunk minden egyes előadás alkalmával, most csak ismételhjük. Hogy milyen nagy volt az érdeklődés, azt abból az egy körülményből is meg lehet ítélni, hogy már az előadás előtt egy órával kezdett gyűlni a publikum. A változatos program ezáltal is általános tetszésben részesült. Az elnökség gondoskodott róla, hogy a komoly tanulás felolvasás mellett legyen alkalma a közönségnek egy kis szabadabb felelekezésre. Kárpiss János főgimn. tanár tartott felolvasást a görög világnézetéről, hogy miképen vélekedett a görög nép az istenekről, minő viszonyban érezte magát a fensőbb hatalmakkal szemben, milyen volt erkölcsi felfogása, miképen vélekedett a társadalomról s a családi élet-ről. Majd az egészet összegezve rámutatott arra, hogy miképen lett a görög népkultúra a modern népek műveltségének alapköve. A rendkívül érdekes felolvasáshoz szükséges adatokat az előadó igen helyesen a görög mitológia legkönynyebben érthető résziből szedte össze s a vilá-gos, egyszerű előadással az utolsó szóig ébren tudta tartani a figyelmet s a közönség hosszas tapsal köszönte meg a tanulás felolvasást. Előzőleg Veress Károly játszott magyar népdalokat cimbalmon Petri Vilmos hegedű kíséretével. Az ügyes, kifogástalan játék tetszésben részesült. Befejezőképen egy kis vig-

játék került színre: Az egerke. Müller Annuska és Szilágyi József künön játékát mulattatta benne a közönséget. Olyan éleken, temperamentumosan játszott mindketten, hogy a közönség osztatlan tetszését kiérdemelték s a végén sokáig tapsolt nekik az oszládó publikum. Így tehát a népszerű előadások sora kedvező jelek közt indult meg s teljes hízalommal nézhetünk a következők elébe. A dec. 4-i előadás azonban az Immakulata jubileumára való tekintettel dec. 11-re marad.

— **Remlátás.** A Gy. H. reflektálva mult számában lapunknak a megyebizottsági tagokválasztásához fűzött megjegyzésére, jónak látja a Kath. Kör tagjait ismételtén, most már hátróztott formában megvádolni, mondván a többek között, hogy a Körnek egyes tagjai személyes bosszúvágyukat akarták kitölteni a választásnál. Ennek a csuf gyanúsításnak egyszerűen az az alapja, hogy a kör tagok közül többen olyan szavazó lapot adtak be, melyekről egyes hivatalosan jelölt egyének nevei hiányoztak. Mennyiben volt ez „személyes bosszú műve” nem kutatjuk s a vádat — habár nyilvánvalóan alaptalan — sem verjük vissza, mert nem kaptunk reá felhatalmazást s mert gondoljuk, hogy maga a Kör, ha ugyan érdemesnek tartja, kellő formában visszautasítja ezeket a minduntalan fel-felhangzó és megmegújuló gyanúsításokat.

Mi másról akarunk szólni. A Gy. H. ugyanis megint visszaesett régi remlátásaiba s e veszedelmes bajnak a következő klasszikus fogalmazásban mutatja be szimpotomait: „... a hivatalos lista ismét visszavette első sorban azokat, akik eddig is megyebizottsági tagok voltak s ezek között van a ref. esperes mellett (ezt mi is helyeseltük!) a kath. esperes s az új gimnáziumi igazgató helyén (sic!) a régi igazgató, tessék először laptársunknak (már mint a Köz-m-nek) ezeket agyon verni, hiszen t. laptársunk ezt úgy is rég akarja.”

E remlátó fogalmazás tehát bennünk a legpápuább kannibálizmussal vádol meg, hogy t. i. a Köz-m. kalvinista és kath. esperest, aztán a régi és új gimn. igazgatót már régen agyon akarja verni! Ne féljen a Gy. H. — a Köz-m-nek nem volt, nincsen s nem is lesz ilyen véres guszta.

Eppen azért a Köz-m. e véres váddal szemben, ha nem volna ez annyira kézzelfoghatóan esztelen és értelmetlen: a büntető hatóságokhoz folyamodnék megtorlásért — így azonban lemond arról, hanem igenis nyíltan felszólítja Nemzeti Magyar Nyelvünk ő fenégségét. Hogy a Gy. H. ellen haladéktalanul tegye meg büntügyi panaszát nem is kannibálizmussal való rágalmazásért, hanem a Gy. H.-tól rajta tényleg elkövetett kannibálizmusért, amit a fennebbi idézettel fenyesen bizonyíthat is. A vád alaposágát támogassa ez az idézet is: „Tanügyi férfi a vármegyei gyűlésre e város gimnáziumának és magasabb tanintézetének (rekte: tanintézetének) köréből 5—6 járhat, kik mindnyájan tudnak annyit, hogy a dolgokhoz hozzászólhatnak s róm. kath. pap ennél is több. Ezekből kell először valakit elpusztítani.” Megjegyezzük, hogy ez az idézet nem u. n. kiszakított rész, ez így ahogy van, teljesen önálló. Minthogy pedig az idézet hibátlanul van kisérdve, ékesen bizonyítja, hogy a Gy. H. kannibáli hajlandóságát nem csak a magyar nyelven elégti ki, hanem ki akarja terjeszteni a róm. kath. papságra is, amelyből egyelőre „valakit” szeretne elpusztítani. Tessék ebből laptársunk szellemére következtetést vonni.

A továbbiakhoz nem szólnunk, mert az általunk feltett három kérdés közül kettőre indi-

rekt feleletet adott csupán, a harmadikra pedig semmit sem szólt. Különbösen is mi nem a Gy. H.-tól kérdezősködtünk.

— **Nyilvános köszönet.** Dr. Szabó Endre körorvos úr és neje Vajna Margit, a málnási kápolna javára 100 kor. szaz koronát voltak szivesek ajándékozni egy szerencsés családi eseményből kifolyólag. Ezen adományt a nyilvánosság előtt is ezennel halásan megköszönöm. Málnás. 1904. nov. 29. Bochor Ferenc, plebános.

Az erdélyi püspök Nagyszébenben.

Örömmel és sok lelki vigasztalással teljes napok voltak azok, különösen a mindkét nembeli r. k. tanulóifjúságra nézve, a melyeket kegyelmes főpásztorunk Nagyszébenben töltött. Az óhajta várt főpásztor nov. hó 25-én az esti vonattal, Márton Andor udvari káplánja kíséretében érkezett a nagyszébeni állomásra, hol a helybeli papság, élén Gidófalvi Gergely prépost-főesperessel, fogadta őt. Püspök urunk a Terézvárházban szállott meg, hol már sorba állva a nagy gyülekező teremben várták őt a növendékek.

Beérkezve az intézetbe, egyenesen közéjük ment a főpásztor, részt vett esti imájukban, majd pedig szorgalomra, vallásosságra buzdító lelkes szavakat intézett a gimnáziumi növendékekhez. Vacsora után fölkereste őket hálótermeikben is, egyenként megnézve és megáldva őket. Másnap, szent mise után, mely alatt a növendékek szép egyházi énekeket adtak elő, az egyes osztályokba ment, kérdéseket tett a vallásból, fejtegette az „Immakulata jubileum” jelentőségét és szép szt. képekkel ajándékozta meg a tanulókat. Tíz óra tájban látogatásokat tett a főpásztor, de 1/211 órákor már kedvelt ifjúsága körében találjuk őt. A nagyszébeni középiskolai r. k. tanuló ifjúság ugyanis, csaknem mintegy 300-an, a Terézvárház nagytermében jött össze, hogy meghallgassa jó atyjának igaz bünbánatra s jubileumi búcsúban való részvételére buzdító szavait. Ezután az egybegyűltek az első templomlátogatást végeztek. Délben Prokupek Samuel, t. pápai kamarás, a Terézvárház érdemes igazgatója ebédet adott a főpásztor tiszteletére, melyre hivatalos volt a helyi papság és az intézeti tiszt- és tanítói testület.

A délutáni 2 órai templomlátogatás után kezdetét vette a tanuló ifjúság gyónása s a kegyes főpásztor maga is a késő esti órákig fáradhatatlan buzgalommal gyónatott. Másnap, vasárnap reggel, a szt. mise alatt a szent áldozásban részesítette az ifjúságot és két gyereket keresztelt. E napon Gidófalvi Gergely, prépost-főesperes látta vendégeül asztalánál a főpásztort s vele együtt a papságot és több városi előkelő személyt. Délután az Orsolya-szűzek templomában a Mária-kongregációba új tagokat vett föl, majd pedig a kongregáció új, diszes zászlóját áldotta meg. Ezt követte a zárda nagytermében rendezett „Immakulata ünnepély” mely szépen előadott ének- és zenészművekből s Kálnán K. „Immakulata” című színművének bemutatásából állott. Innen az elmeügyintézetbe látogatott el a püspök úr, hogy az ott alkalmazott igralmas testvéreknek is juttasson bátorító, vigasztaló szavából. Hazatérve szállására, a Terézvárházba, az intézet gimn. növendékeinek zenekara Kmoskó I. nagy képzettségű karnagy vezetése alatt négy szép zenedarab előadásával lepte meg, mely látványos kellemesen hatott a főpásztorra. A hét-fői napot, nov. 28-át, a szt. Ferenc-rendi nővérek magas színvonalon álló tan- és nevelőintézetének szentelte. Reggel 9 órákor az intézet diszes kápolnájában szent misét végzett, majd részt vett a tanítónőképző növendékeinek önképző-köre által rendezett „Immakulata ünnepélyen”

s a szépen sikerült ünnepély után, melyen nagy és diszes közönség vett jelen s a melyen gyönyörködhattunk a szép zenei- és ének számokban s kiválóan Molnár L. önképzőköri elnöknek az „Immakulata”-ról szóló nemes tartalmú felolvasásában, — főpásztor kedves, szívet-lelket fölemelő beszédet intézve a növendékekhez, nekik érmekeket és szt. képeket osztogatott. Ebédre is vendége volt ö Moltósága az intézetnek a helybeli papsággal együtt. Délután 5 órákor a főpásztor és diszes közönség jelenlétében a Boldogságos Szűz életéből vett festői csoportosítású és pazar kiállítású előképek kerültek színre, melyek mindenkézt fenséges dallamú bevezető ének előzte meg. Ez élvezetes és büszköságot gerjesztő jelenetek után az esti órákban a helybeli es. és kir. hadapród iskolát látogatta meg püspök urunk, hogy az ott levő r. k. növendékeket is lelki vigasztalásban részesítse. Szívből jövő szavai mely hatással voltak rájuk s mindnyájan példás alítattal végeztek szt. gyónásukat. 29-én reggel, Maria Terézia királynőnek, a Terézvárház alapítója halálának évforduló napján gyászmisét mondott a terézvárházi templomban a nagy királynő lelkiüdvéért és azután a növendékek lelkes eljenzéseitől kísérvé, indult ki a pályához, hogy székhelyére visszatérjen. E szép napok emlékei bizonyára örökre felejthetetlenek maradnak a főpásztort nagy szeretettel környező tanulóifjúság lelkeiben.

A szeplőtelen fogantatás dogmájának kihirdetése hazánkban.

Seitovszky János Magyarország hercegprímása, 1855. febr. 24-ről keltezett, latin nyelvű körlevele rendelkezései alapján közöljük a dogma kihirdetésének ünnepi módjait.

1. A dogmát husvét után való negyedik vasárnapon, mely akkor május 6-ra esett, s a rá következő héten — vasárnapal bezárólag kellett kihirdetni.

2. A husvét utáni negyedik vasárnapot megelőző szombatra szigorú böjt volt elrendelve. A közeledő nagy ünnepet a templom tornyára kitűzött zászlókkal és felőrai harangzúgással kellett hirdetni.

3. Szombaton valamint a következő napokon, sőt heteken át a templomok kiváló módon feldíszítendők voltak élő virágokkal és koszorúkkal, zöld ágakkal, a főjött feletti homlokzatra pedig ez a felirás ajánlatott: Regina sine labe concepta, ora pro nobis! A főoltárt, a Szűz Anya képevel vagy szobrával kellett ékesíteni és a szokottnál több gyertyával ellátni.

4. Az ünnep napján (máj. 6.) hajnalra az egyházak összes harangjait felőran át húzták, miközben mozsárügyük is jelezték az ünnep közeledtét. Majd ünnepelőbe öltözött leányok és fiúk az iskola vagy plebánia épületből kiindulva égő fályákkal vagy gyertyákkal zászló alatt s a „Máriát dicsérni hívek jöjjetek” kezdetű himnusz énekelve vonultak a templomba, hol az oltárt körül állottak.

5. A pap ünnepi énekes misét mondott (Missa de Imm. Conc. quae incipit: Venite et videte.) s az evangelium után a hallgatókat előkészítvén, a szeplőtelen fogantatásra vonatkozó pápai bullának különösen azon pontjait olvasta fel, melyek a szeplőtelen fogantatás kihirdetésére vonatkoztak. Majd a mise befejezése után Te Deum volt.

6. Délután a helyi viszonyoknak megfelelő órában Mária devotio volt szentségkötéssel, mely alatt a loretói litániát énekeltek megtoldván ezzel: Regina sine labe

concepta, ora pro nobis. Majd a nép nyelvén könyörgések, megfelelő énekek voltak, áldás a Szentséggel. Kedvező idő esetén máj. 6-án vagy a rákövetkező vasárnapon a Szűz Anya kepelhez vagy szobrához — a hol volt — körmenetet rendeztek.

7. Egész héten feldiszített oltárnál napokint misét kellett szolgálni, délután pedig, a népek legalkalmasabb időben litániát mondani.

8. A husvét utáni ötödik vasárnap délután jön a litania után Te Deum fejezte be az ünnepi időszakot.

Végül a gondos hercegrímás körlevélben a mondandó beszédek elkészítésére egy kis útmutatást is adott, nehogy a szükségesek esetleg mellőztessenek s nehogy esetleg a jelentős ünnephez nem illő kijelentések hangozzanak el.

Azt hisszük, hogy nem végünk felesleges munkát, ha e beszédvázlatból (mert annak lehet tekinteni) közöljük azt a részletet, amely bizonyítékokat és adatokat sorol fel a mellett, hogy a magyar nemzetnél mindjárt keresztény-sége első éveitől elő hit volt a Szűz Anya szeplőtelen fogantatása. Ime a bizonyítékok: Több nagyon régi templomunk van, a szeplőtelen Szűznek ajánlva. Az 1491. évből való esztergomi misszáléban több a Szűz Anyáról szóló s a szeplőtelen fogantatást hirdető himnus van. Régebbi és későbbi imakönyvekben az Immakulatahoz intézett könyörgések vannak.

Köztereinkben vannak Mária szobrok a szeplőtelen fogantatást hirdető felirásokkal. Így Pozsonyban egy Máriaszobor ezzel a felirással: „Leopoldus Rom. Imper. Hung. Rex Aplicus: Honori Mariae Virginis sine macula conceptae, Magnae Dominae Nostrae semper magis augendo istud Trophaeum posuit anno 1675.” Vannak régebbi időtől kezdve ifjúsági Mariatársulataink, melyeknek tagjai ezen szavakkal tettek fogadalmat: „Sancta Maria et sine peccato originali concepta Virgo ... etc.”

Pesti tudományegyetemünkön VI. Ferdinánd idejétől a doktorra avatandók esküvel kötelezték magukat, hogy a Szeplőtelen fogantatás védői lesznek. Nagyon sok régi irodalmi művünk van, amelyek a szeplőtelen fogantatást védik és hirdetik, melyek közül kiemelendők Eszterházy Pál herceg palatinus 1698-ból való ilyen c. műve: Speculum Immaculatum, továbbá: Temesváry Pelbart „Aureum Rosarium-ja 1504. ilyenek: a tihanyi kodeks, Pethő krónikája stb. stb.

Erdély akkori püspöke, Haynald Lajos dr. 1855. apr. 18-ról keltetve küldi meg a lelkészeknek a pápai bullát azzal az utasítással, hogy a hol az egyházközség magyar ajkú, ott magyarul, a tisztán német nyelvű egyházközségekben pedig németül, olvassák fel. A hol azonban az egyházközség magyar és németnyelvű: ott a husvét utáni negyedik vasárnapon vagy az ünnep oktaváján a kisebbség nyelvén olvassák fel. A hol pedig ugyanazon vasárnap (husv. u. IV.) mindkét nyelven tartandó istentisztelet, magyar és német nyelven ugyanazon napon felolvasandó.

Nem lesz talán az sem érdektelen, ha a püspöki levéltárban talált feljegyzések alapján azt is ideiktatjuk hogy melyik kerületbe milyen nyelvű s hány bullát küldött szét a püspöki hivatal.

1) In distr. Albensi Comp. 10 pld. latin, 19 magyar, 2 német (Gyfehérvár és Szeben részére). 2) In dist. Alb. Mont: 10 lat., 10 magy., 7 német. 3) Seps-Miklósvar: 13 lat.,

13 magy., egy német (Brassó). 4) Szebeni dekanatus: 9 drb. mindhárom nyelven. 5) Alcsik és Kászón: 13 latin és magyar. 6) Felesik: 15 latin és magyar. 7) Gyergyó: 11 l. és m. 8) Erzsébetváros: 7—7 latin és magyar, 2 német. 9) Hunyad: 9 latin, 9 magyar, 3 német. 10) Kézdi-Orbai kerület: 17—17 latin és magyar. 11) Kolos-Doboka: 17—17 latin és magyar, 2 német. 12) Küküllő: 10—10 latin és magyar. 13) Maros-Torda: 16—16 latin és magyar, 2 német. 14) Szolnok: 9—9 latin, magyar és 3 német. 15) Torda-Aranyos: 15—15 latin, magyar és 3 német. 16) Udvarhely: 27—27 lat. magyar.

A három nyelven nyomtatott bulla Hartleben pesti könyvnyomtatójából került ki és pedig az erdélyi egyházmegye számára 560 példányban (260 latin, 250 magyar, 50 német) 56 forintért pengő pénzben.

Pályázatok.

— *Gyergyó-Remetén* (Csikmegye) megürült segédkantori-sekrestyési állomásra az egyháztanács pályázatot hirdet. Javadalmát képezi: 1) 600 kor. készpénz évnegyedi részletekben. 2) Évenként mintegy 150 kor. stola. 3) A temetkezési harangozás és csemetésközből évenként mintegy 130 kor. 4) A közs. szentárból 40 kor. 5) Jó új lakás gazdasági épületekkel 6) Egy holdnyi kert az udvar körül. — Kötelessége: 1) a segédkantori tendőkön kívül a templom, sekrestye tisztán tarasáról, a templomi ruhák mosatásáról, az összes harangozásról gondoskodni. 2) A sekrestyési teendők pontos végzése. 3) Vasár- és ünnepnapokon a szt. olvasó mondatása és a pappal a beteges járás Pályázhatnak, kik egészségesek, jó hanggal bírnak és kifogástalan életűek. Személyesen jelenkezők előnyben részesülnek. Bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványaikat december 11-ig alólirhoz beküldhetik.

Gyergyó-Remete, u. p. Ditró, 1904. november 17-én.

Kiss Dénes

lelkész.

— *A miklósvári* róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, arra pályázatot nyitattik. Jövedelme: Kepeválság alapból 348 kor. Iskolaalapból: 100 kor. Templom alapból: 70 kor. 40 fill. Erdőalapból: 25 kor.; 17½ hold szántó és kaszáló: 280 kor. értékben. Ürmösi hitoktatásért: 50 kor. Stola, ospora és kepe: 100 kor. Ötödéves korpótlék: 100 kor. Legeltetési jog. — Az erdélyi hivatal által engedélyezett tűzi fa, mely saját költségén szállítandó haza. Jókárban levő szabad lakás, mely áll két szoba, konyha, nyári konyha, pince, csűr, ólak, gyümölcsös és konyhakertből. Kötelme: a kántori és tanítói teendők végzése. Személyes megjelenés szükségeltetik folyó év december 21-ig, mikor a választás meg fog történni.

Miklósvar, 1904. nov. 27-én.

Császár Károly

lelkész, iskolaszéki elnök.

Liniment Capsici comp.
Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésül használt háziasor bevérszársánál, — a mely minden gyógyszerterápiában kapható, — mindig fűvelemmel legyen a „Horgony” vedjgyre.

A Dr. SCHMIDT fő-örvös és tisztelő-örvös t-vel

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketiséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárban. DEBRECZEN.

TARTOS SZAGTALAN Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!

AZONNAL SZARAD A szoba azonnal használható

Christoph-Lak
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PALLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassu, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végzheli a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékek már bemaazolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem födi el a fausztrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögmetér (2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9½ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevérszársánál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a celnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója

FŐRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

Siker hirdetésekkel

csak a hirdetések célszerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alakjával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek elérése céljából forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához Budapest, IV. Ferenciek-tére 3.**, ezen iroda a siker elérésére szükséges felvilágosításokat díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti sorait, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezménynek engedélyezése mellett számíthatnak fel; ezen intézet igénybevétele által több nagy előny mellett a hirdetési költségekben megtakarítás is elérhető.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad, Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszagos művészeti és iparművészeti intézet. Alapított 1887-ben

Olajba oltárkép

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprímás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tassiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császska Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkeszsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25%o engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Egy életnagyságú arckép, mert örök hece van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékol szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e Nagysága

Poichromozott fa-szobrok* aranyozott szellel	magas ennt.	50	70	90	100	125	160	180	200
	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	240.—

magas ennt.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☛ Villamos világítás. ☛ Fürdő.
Telefon. ☛ Társas kocsí. ☛ Kitűnő konyha. ☛ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☛ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.

